

Beköszöntő

Az Első Magyar Végrehajtási Szaklap mentora, Dr. Hetei Zoltán kolléga felkért arra, hogy - egyfajta objektív, külső szemmel segítő közjogászként – működjem közre a nívós szakmai folyóirat szerkesztésében. Elolvastam 3 lapszámot, és igent mondtam. Jól tudom és előre bocsátom: sosem célozom a szakmabelieknek ész osztani egyetlen professzionális területen sem. Inkább, tisztelettel és alázattal általánosabb összefüggésekre, jogi axiómákra, rendszer-alkotó szempontokra és áttételes tapasztalatokra igyekszem utalni, s felhívni a figyelmet. Meglehet, hogy ebből a nézőpontból eredően nem mindig sikerül egyetértést kivívnom a tág értelemben vett kollégák körében, de ez nem baj. Egyetértenünk nem egy gazdag tartalmú újság érdemi mondanivalójában lehet és kell, hanem csak arra van szükség – és bizonyára jó esély is -, hogy a tájékozottság, a normák okainak, rendező elveinek, mindezek értelmének és hátterének kibontása elgondolkodtató, az eligazodást előmozdító legyen.

Szakmai pályafutásom zömmel az 1957-ből való Áe., vagyis az általános államigazgatási eljárási kódex köré szerveződött. Annak voltam gyakorlati megvalósítója, oktatója, itt-ott kritikusa is. A régi kódexnek jelkép-értékű blokkja volt – valahol a legvégén - a végrehajtásra vonatkozó néhány szakasz. Évtizedeken át ui. volt egy illúzió: nemigen kell ezzel bővebben foglalkozni, hiszen a „szocialista élet- és jogviszonyok” az önkéntes jogkövetést favorizálják, elvárják, és gyakran el is érik. Nemigen volt illő a hatalommal ujjat húzni! Tény: a 80-as évek során az államigazgatási határozatok alig 3 %-át fellebbezték meg, s a döntések 4/5-e első- vagy másodfokon lezárult, teljesült: sem bírói útra, sem végrehajtásra nem került. Más világ volt ez, amin a jogállamiság, a pluralizmus, a polgárok éledező jogtudata és a piacgazdaság alapvetően módosított.

Ma előttünk áll egy komplex végrehajtási joganyag, az Önök fő munkaeszköze: az 1994. évi LIII. Törvény (a Vht.). Kívülről nézve megfelelően beilleszkedett a jogérvényesítés átfogó rendjébe, és közel két évtizedes gyakorlata már korrekt monitorizálásra is módot ad. A több mint 300 § egésze persze még belülről sem mérlegre tehető, még kevésbé végezhet nagyobb elemzést rajta egy kívülálló. Ugyanakkor, feltehetően olyan elméleti és intézményi kérdések, amelyek megalapozhatják egy majdani jogi reformot e téren is, egyszersmind ahhoz lényegi, közös gondolkodást indíthatnak el. Ilyen fajsúlyú kérdéseket kaptam Dr. Hetei Zoltán szerkesztő úrtól, és egyféle belépőként iparkodom azokat megválaszolni. Íme!

1) A Vht. ernyője alá tartozó szakmai közösség nem homogén. Erre tekintettel a felügyelet is több osztatú. Kérdés: nem kellene-e a végrehajtásban közreműködők felügyeletét a közjegyzőkének a mintájára átalakítani? Közjogi válasz: talán a közjegyzők és a végrehajtók közti különbségek jelentősebbek, ezért az utóbbiak kettős szisztémáját még nem lehet feladni. Plurális jogi szisztéma olykor emlékeztet az alkotmányos hatalom-megosztásra, ám az valójában több és más is. Utóbbi az állami főhatalom megosztását modellezi és szolgálja, hogy önkényre vezető hatalmi monopólium ne képződhessen. Az már más, jogos kér(d)és, hogy a végrehajtók kettős kötöttségének „gazdái” egymással és ha kell, a szakmával jobban kommunikáljanak, sőt szót értsenek.

2) Vajon a végrehajtás alá vont személyek alkotmányos jogait a mai szisztéma biztosítja-e? Remélem, hogy igen, ahol pedig mégsem, ott haladéktalan jobbító, garanciát jelentő lépés, intézkedés szükséges. Miért? Mert főszabály, hogy a polgárnak minden szabad, ami nem esik tilalom vagy korlátozás alá, ellenben bármely közhatalomnak csak az szabad, amire törvény felhatalmazta. Jogkorlátozás esetében pedig, mint ami a végrehajtás maga is, abszolút norma kell hogy legyen a szükségesség-arányosság együttes számon kérése. Mi, ügyvédek a magunk kamarájánál látjuk, hogy elvben, és a rendszer logikája szerint van mód az „elengedett kezű” kolléga észhez térítésére, s ennek normái a Vht-ben is megvannak. Úgy vélem, nem rendszer-átírás, hanem morálisan is alapos, a szituációk súlyát értő belső hiba-elhárításra lehet szükség. Nem bírálok, csak tudom: nincs olyan szisztéma, amelynek minőségibb működése ne volna elvárható és elérhető.

3) A végrehajtók is kamarába, azaz szakmai köztestületbe tömörülnek, és ez a fajta autonómia nagy érték. Látván számos köztestület nehéz sorsát és bizarr állami kapcsolódásait, nem a minisztériális szálát erősíteném, hanem a kamara belső kohézióját, igazgatási nívóját és erejét, azaz legitimitását és súlyát fokoznám. Ebben a században és Európában az a demokratikus megoldás, ha nem szívja el a levegőt az állam a tőle független szervektől. Ezért elég, ha a jogszerű, rendezett működést felügyeli, de nem „óberkodik” szakmai kompetenciák körében. Mindkét oldal diszfunkciója volna, ha a szakmát még mindig a tárca ismerné jobban, mint a profik közössége, választott, s ekként felelős vezérlése.

4) Minálunk, ügyvédeknel szabad kliens-választás van, ami bevált piacgazdasági attitűd és megoldás. Közjegyzőhöz is elég szabadon lehet fordulni. Ismét jelzem: nem esik egybe a közjegyzők és a végrehajtók kompetenciája. Tudom, látom, hogy a napi politika és államrezon nem szereti a spontán folyamatokat, gondja van pl. az EU négy fő alapelvvel, szabadságával is. Mégis, bízva az önszabályozás erejében és állami szempontból olcsó megoldásával, óvatosan, egy-egy szelvényben

talán nyitni lehetne a minőségi szelekció irányába?! Persze, ez talán a díjazásra is kihatással volna, így totális nyitást és nagyobb díjbeli különbséget ma (!) nem támogatnék, de modellkísérletként oldanék egyes görcsökön. Végül is nem mindegy, hogy érdemes-e kiemelkedő színvonalon sokat dolgozni, avagy muszáj-ügy ez a végrehajtás, ne legyen benne túl sok öröme senkinek?

A végére Seneca mondását hagynám, engem is vezérlő iránytűként: a jó bíró elítéli, de nem gyűlöli azt, amit helytelenít. Harag és részrehajlás nélkül érdemes a jogot szolgálni és kiteljesíteni: ettől lehet az néha nem csak mesterség, de jó érzéssel vállalt-viselt hivatás is.

Köszöntöm a szakma közvéleményét, és kívánom a további sikeres működést!

Kolláth György

Névjegy:

Kolláth György Béla: ügyvéd, közigazgatási és alkotmányjogász. Alkotmány-, közigazgatási, média- és sportjogot, általános jogot oktat egyetemeken, ill. főiskolán. Az ELTE és a TF c. docense.

Szül: Szolnok, 1947. máj. 29. Gyermeké Kolláth Bálint (1983)

Életút: 1961-65 Szolnok, Verseghy Gimnázium kitűnő érettségi, 1966-71 JATE Jogi Kar, Szeged, summa cum laude diploma. Pálya: tanácsi dolgozó, minisztertanácsi főosztályvezető-helyettes, két minisztérium törvényelőkészítő főosztályvezetője, miniszteri biztos, közben civil egyesület-kutató, kormányhivatali főtanácsadó, prevenciós intézet helyettes vezetője, 2000. óta ügyvéd. A Marton Frigyes Emlékdíj birtokosa a közéleti humor kategóriában. Jászladány díszpolgára.

Ex-sportkuratóriumi elnök. Párton és egyesületeken kívüli.

Főbb kimunkált törvényjavaslatai: állami kárfelelősség, kisajátítási jog, egyesületi jog, nemdohányzók védelme, kamarai jog, családi mediáció, sportbiztonság, kisebbségek választása, a prostitúció állami kezelése témaköreiben. Évente teljesít mintegy 1000 szakkommentárt. Hobby: mindenféle sport, filmek, szerkesztő-műsorvezető a Klubrádiónál.